

SPIS TREŚCI

Wykaz najważniejszych skrótów	17
Wstęp	21
Rozdział I. Kryzys i zaburzona dynamika integracji europejskiej w ujęciu funkcjonalnym i neofunkcjonalnym	44
1. <i>The functional units of Europe</i> . Na drodze do zneutralizowania kryzysowej i konfliktogennej natury państw	44
1.1. Antykryzysowy sens funkcjonalizmu	47
2. <i>The abandoning, rescuing or recasting the nation state?</i> Neofunkcjonalna interpretacja kryzysu	51
2.1. Neofunkcjonalne pokojowe centrum władzy ponadpaństwowej	55
2.2. <i>Spill-over</i> i „stabilizujący” sens integracyjnej „kuli śnieżnej”	57
2.3. Neofunkcjonalizm reformowany	59
2.4. Próby dalszej rewizji i kryzysowe dylematy	62
2.5. Neofunkcjonalizm a „sukces” integracji europejskiej po Traktacie z Maastricht	66
3. Neo-neofunkcjonalny <i>matrix</i> kryzysowej Unii Europejskiej	69
3.1. Reakcja na triumf intergovernmentalizmu	69
3.2. Adaptacja atomizacji i dezintegracji	70
3.3. Zmienna natura funkcjonalizmu w wersji <i>neo-neo</i>	72
3.4. Nowe strategie integracji	74
Podsumowanie	77
Literatura	80
Rozdział II. Kryzys i zaburzona dynamika systemu Unii Europejskiej w ujęciu realistycznym – państwowo-centrycznym	84
1. Państwo/państwa a kryzysowe wykonywanie władzy integracyjnej powierzonej Unii Europejskiej	84
2. Państwo/państwa a zaburzona dynamika integracji i Unii Europejskiej	88
2.1. Cztery procesy zmiany w „neorealistycznym” świecie państw	91
2.2. <i>Double tethering</i>	95
3. Unia Europejska między anarchicznością a hierarchicznością	96
4. Kryzysowe sprzeczności interesów	99
5. Kryzysowa asymetryczność	101

6. Miejsce, role i funkcje państwa w niestabilnym systemie Unii Europejskiej	104
7. Prawdziwi władcy Unii Europejskiej	110
8. „Unia w unii”. Państwa a kryzysowo zróżnicowana Unia wielu kręgów i prędkości	112
8.1. Elastyczność a kryzysowa historia integracji	113
8.2. Elastyczność a kryzys w strefie euro	118
9. Prezydencja – antykryzysowa formuła aktywności nie Unii, a państw członkowskich (?)	122
Podsumowanie	125
Literatura	132

Rozdział III. Między-państwowe i między-rządowe ujęcie kryzysu i zaburzonej dynamiki integracji europejskiej

1. Narodowe wnętrze Unii Europejskiej	138
1.1. Państwo i jego rząd w centrum perturbacji i dysfunkcjonalności	140
1.2. Zmienne uwarunkowania między-państwowego (między-rządowego) sensu integracji	144
1.3. „Nowe Jeruzalem” nie powstanie. Rządy państw członkowskich na to nie pozwolą	146
2. Antykryzysowe międzyrządowe paradygmaty i dogmaty	147
2.1. Międzyrządowe zarządzanie preferencjami generowanymi w państwach członkowskich	149
2.2. Antykryzysowa agregacja preferencji	154
2.3. Międzyrządowy transfer kompetencji na rzecz wspólnych instytucji	158
2.4. Deficyt demokracji a międzyrządowe metody wychodzenia z kryzysu	160
3. Antykryzysowe międzyrządowe eksperymenty	163
3.1. Tajemnica OMC	163
3.2. Metoda Unii Europejskiej	165
Podsumowanie	166
Literatura	170

Rozdział IV. Kryzys i zaburzona dynamika integracji europejskiej w perspektywie komunikacyjnej i transakcyjnej

1. Wspólnota antykryzysowej komunikacji i bezpieczeństwa	174
2. Nowe antykryzysowe spojrzenie na wspólnotę komunikacji i bezpieczeństwa	179
3. Czy nadszedł wreszcie czas na urzeczywistnienie prawdziwej wspólnoty bezpieczeństwa?	183
Podsumowanie	186
Literatura	188

Rozdział V. Konstruktywistyczne wyjaśnianie zaburzeń i dysonansu poznawczego w procesie integracji i systemie Unii Europejskiej 190

Część I

1. Kryzysowa rzeczywistość i/a rzeczywistość kryzysu	190
2. Unia Europejska nie jest tym czym wydaje się być	192
2.1. Konstruktywistyczne postrzeganie i społeczny kontekst kryzysowej rzeczywistości	192
2.2. Między rzeczywistością a obserwacją i projekcją	194
2.3. Społeczne rozumienie kryzysu integracji/Unii Europejskiej	195
3. Socjalizacja	198
3.1. Ujęcie negatywne – kontrsocjalizacyjne	198
3.2. Ujęcie pozytywne – adaptatywne	200
4. Kryzys a/i kultura	201
5. Język i hermeneutyka źródeł kryzysu	202
6. Kryzys a konstruowanie strukturalno-systemowe	203
6.1. Podstawa, baza, akt fundacyjny/konstrukcyjny Unii Europejskiej	203
6.2. Antykryzysowy dualizm strukturalny	205
6.3. Kryzys, państwo, struktura	208
7. Zaburzony wymiar kryzysowych/antykryzysowych interakcji struktura-agent-struktura. Wzajemne konstytuowanie społecznego działania i społecznej struktury	210

Część II

1. P. Bourdieu i kryzys radykalny	213
2. Dekonstruktywizm a kryzys integracji i zaburzona dynamika Unii Europejskiej	217
2.1. „Podwójne czytanie”/poststrukturalne odczytywanie kryzysu	217
2.2. Kryzysowa zewnętrzność	218
2.3. Dekonstruktywizm a relacja agent-struktura-agent	220
Podsumowanie	221
Literatura	225

Rozdział VI. Instytucjonalne ujęcie kryzysu i zaburzonej dynamiki integracji europejskiej 228

Część I

1. Kryzysowa organizacja zinstytucjonalizowanej integracji europejskiej	228
1.1. Adaptacja instytucjonalizacji międzynarodowej	228
1.2. Zróżnicowane ujęcia antykryzysowej instytucjonalizacji integracji i Unii Europejskiej	232
1.3. Antykryzysowe funkcje instytucjonalizacji	233

*Część II**Dysfunctions of institutional design process*

1. Kryzys a instytucjonalność struktury integracyjnej Unii Europejskiej	234
2. Kryzysowa sytuacja instytucjonalna Unii Europejskiej	236
2.1. Instytucjonalizm racjonalnego wyboru	236
2.2. Instytucjonalizm historyczny	239

Część III

1. Formalna i nieformalna strona instytucjonalizacji i instytucjonalności UE	241
2. Kryzys a rywalizacja i antagonizmy instytucjonalne	245
3. Kryzysowa instytucjonalizacja gospodarcza	246
4. Kryzys a instytucjonalna multiplikacja. Od równowagi do nierównowagi	249
Podsumowanie	250
Literatura	254

Rozdział VII. Kryzys i zaburzona dynamika integracji europejskiej, a pluralistyczne: wielopoziomowe, wieloprzestrzenne i wielowymiarowe urządzenie i rządzenie Unią Europejską

1. Unia Europejska nie jest monolitem. Kryzysowa (antykryzysowa) dyferencjacja i pluralizm wnętrza Unii Europejskiej	257
1.1. Antykryzysowa(?) przestrzeń transnarodowego rządzenia	260
1.2. Supranarodowa super-władza bez kryzysu	262
1.3. Państwowo-centryczny pluralizm	264
2. <i>Multi-faceted process and system</i> . Kryzys a rządzenie, urządzenie i zarządzanie w spluralizowanej Unii Europejskiej różnych wersji, modeli i stanów	266
2.1. <i>Governance without government, governance networks and collective governance</i>	267
2.2. Deterytorialne związywanie i inkoherentne splatanie	269
2.3. Integracja pozytywna i negatywna	271
2.4. Policentryczna demokracja i neo-państwo	272
2.5. Fuzja, fuzja i... dyfuzja	274
2.6. Wielopasmowość	276
2.7. Legitymizacja w sferze heterogenicznych i policentrycznych jurysdykcji	276
2.8. Totalne i reżimowe rządzenie Europą	278
2.9. Europa Władzy Wielopiętrowego Urzędu	278
2.10. Podsumowanie: atrakcyjna i przekonująca metafora	279

3. Zakłócone oraz kryzysowe relacje w kosmosie agentów i mocodawców	280
4. Kryzys a behawioralne zagęszczenie przestrzeni integracji	283
Podsumowanie	287
Literatura	290

Rozdział VIII. Czy federalizm to dobry sposób na kryzys? Federalistyczne ujęcie zaburzonej dynamiki integracji i Unii Europejskiej

1. Federalizm, kryzys i integralny federalizm P.-J. Proudhona	295
2. Europejski ruch federalistyczny i jego antykryzysowe zaangażowanie	299
2.1. Unia państw narodowych	300
2.2. Federalizm zdecydowany – funkcjonalistyczny	301
2.3. Federalna umowa konstytucyjna	302
3. Heterogeniczność integracji europejskiej a pokojowe (antykryzysowe) aspekty federalizmu	303
4. Neofederalizm i antykryzysowe recepty	306
4.1. Federacji federacji	307
4.2. Nowe formy federalizmu	308
4.3. Federalizm pluralistyczny	309
4.4. Federalizm społeczny	310
4.5. Modele federalne a'la Parlament Europejski	311
4.6. Federalizm segmentacyjny i pierwiastki federalistyczne	312
5. Kryzys pomiędzy federacją a konfederacją	314
5.1. Konfederalizm w rozważaniach teoretycznych	316
6. Federalna Europa ojczyzn. W stronę federalizmu międzypaństwowego/międzyrządowego	317
7. Federalne (i nie tylko) wizje bezkryzysowej Unii Europejskiej	321
8. Federalizacja i unia polityczna <i>via</i> Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa oraz Wspólna Polityka Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej	328
Podsumowanie	333
Literatura	336

Rozdział IX. Neośredniowieczne i imperialne uwarunkowania kryzysu integracji i Unii Europejskiej

1. <i>Unitas in diversitate</i> . Średniowieczny kryzys w XXI wieku?	342
1.1. Nowy imperialny ład europejski	345
1.2. Kryzysowe (?) rozszerzanie terytorialne Unii Europejskiej	346
1.3. Zmierzamy w stronę świata przedwestfalskiego	348

2. Neomediewalne wyjaśnianie zaburzonej dynamiki integracji europejskiej	350
2.1. Dominacja nieładu, sprzeczności i nieprzewidywalności	350
2.2. Wyjście poza system państw. Krzyżujące się władze i lojalności	351
2.3. Atomigracja	352
2.4. Mediewalna suzerenność	354
2.5. Między uniwersalistyczną <i>Christianitas</i> , a partykularnym barbarzyństwem. Świat Nowego Pokojowego Średniowiecza	355
3. Kryzysowe konsekwencje (neo)średniowiecznej antyuniwersalistycznej peryferyzacji i fragmentacji „imperialnej” Unii Europejskiej	357
3.1. „Antykryzysowy” liberalny postśredniowieczny hegemon	358
3.2. Postintegracyjne hiper-imperium człowieka rynku/świata	360
3.3. Zmierzch suwerenności narodowej, a nowe formy ponowoczesnej władzy imperium	362
4. Powrót do historii? Imperium łańskie oraz francuskie <i>primus inter pares</i>	364
Podsumowanie	366
Literatura	368

Rozdział X. Systemowe ujęcie (de)stabilizacji oraz zaburzonej dynamiki i kryzysów integracyjnych

1. System to wciąż nowy paradygmat naukowy służący wyjaśnianiu, zrozumieniu i rozwiązywaniu kryzysów Unii Europejskiej	371
1.1. Elementy i subsystemy	373
1.2. Struktura systemu	376
1.3. System to nie obraz, to przestrzeń	378
1.4. Antykryzysowa inteligencja systemu. Interakcje, sprzężenia i konwersje wewnątrz-systemowe	381
1.5. Anomalie i destabilizacje systemowe – między równowagą a nierównowagą	385
2. Problem proliferacji kryzysu w systemie. Czy Unia Europejska jest nadal zdolna do automodyfikacji?	390
Podsumowanie	392
Literatura	396

Rozdział XI. Kryzys i krytyka kapitalizmu integracji europejskiej

Część I

1. <i>True and never-ending story</i> . Polityka ekonomiczna (i nowa ekonomia polityczna) kryzysu integracji i Unii Europejskiej	399
1.1. Trzy fronty kapitalistycznego zwycięstwa	407
1.2. Strategia lizbońska i <i>EU public limited company</i>	412
1.3. Kapitalistyczne rozszerzenie i <i>network economy</i>	414

1.4. Krytyczne wnioski	416
1.5. „Społeczna gospodarka rynkowa” (?)	418
1.6. Próby odnowienia jednolitego rynku	422
2. Prawdziwy kryzys prawdziwej bezpieczeństwa i ponadnarodowej waluty	423
2.1. W stronę pogłębiających się nierównowag finansowych i załamania strefy euro	427
2.2. Pierwsze kryzysowe wnioski i podsumowania	443
3. Pre-hegemonialna pozycja Europejskiego Banku Centralnego	445

Część II

1. <i>A Specter is Haunting the World – the Specter of Capitalism.</i> Marksowska krytyka kapitalistycznej natury integracji europejskiej	447
1.1. Ujęcie historyczne	450
1.2. Alienacja i wyobcowanie	452
2. Nadal żyjemy w „czasach” Marksa. Dialektyka a kryzys integracji europejskiej	454
2.1. Sprzeczności (w) integracji i Unii Europejskiej	455
2.2. Sprzeczności a historia integracji	456
3. Otwarty marksizm i neogramscianizm – kapitalistyczny kryzys integracji i Unii Europejskiej	459
3.1. Antykapitalistyczna formuła <i>open</i>	461
3.2. Kapitalistyczna dominacja i hegemonia	462
3.3. Państwo i kapitalizm państwa	464
3.4. Makiaweliczny „książę euro”	465
4. Neokapitalistyczny „system świat”, teoria zależności i dyktatura ruchu	468
4.1. Gospodarka-świat w natarciu	468
4.2. Państwo w gospodarce kapitalistycznej	470
4.3. Stratyfikacja nowoczesnego systemu-świata	472
4.4. Teoria zależności, nie współzależności	473
4.5. Dromologia i jej następstwa	474

Część III

Od imperializmu do lobbingu

1. Kryzys a neoimperializm integracyjny	475
2. Lobbing i jego wpływ na kryzys	477
2.1. Cele i skuteczność	477
2.2. ACTA – wypadek przy pracy?	480
2.3. Lobbing a „kapitalizm kolesiów”	482
3. Kryzysowa eksploatacja środowiska naturalnego i przyrody oraz jej kontrowersyjne konsekwencje	483
3.1. Przyszłość czas na Arktykę	483
3.2. „Unia klimatyczna” i handel dwutlenkiem węgla	484

Część IV

Nieoptymistyczne wnioski i podsumowania	487
Appendix /marksowsko-leninowski	490
Literatura	493

Rozdział XII. Teorie/„teorie” i koncepcje sceptycyzmu, chaosu, upadku, końca i spisku... .. 504

Część I

1. Trzyznaście myśli o dezorientacji, kryzysowej kontestacji, fatalizmie, strachu, sceptycyzmie i katastrofizmie	504
2. <i>Iść, ciągle iść w stronę słońca</i> . Kryzysowa Unia Europejska od utopii do antyutopii	512
2.1. Między eksperymentem a alternatywą	514
2.2. Antyutopia	515
2.3. Utopia w debacie publicznej	515

Część II

1. Deterministyczny chaos a kryzys integracji	517
2. Chaos Unii Europejskiej i chaos w Unii Europejskiej	519
2.1. Siedemnaście prawdziwych przyczyn chaosu UE i w UE	520
3. Kryzysowy indeterminizm. Indeterminizm kryzysu	522
3.1. <i>Czarny łabędź</i> . Integracja od przypadku do przypadku	524
4. <i>Terra nullius</i> . Chaotyczny przednowoczesny świat/system – miejsce ostatecznego spoczynku Unii Europejskiej	526
5. Entropia i druga zasada termodynamiki	528
5.1. Kryzysowe wyczerpywanie energii i zasobów integracyjnych	530

*Część III**„Przed i powojenne” adaptacje KOŃCA I UPADKU*

1. <i>Nous autres, civilisations, nous savons maintenant que nous sommes mortelles</i> . „Koniec Zachodu” O. Spenglera	531
2. Katastrofizm i antyutopizm F. Znanieckiego	532
3. „Zator cywilizacyjny” F. Konecznego	533
4. A.J. Toynbee. Śmierć/odradzanie cywilizacji i „karłowacenie Europy”	534
5. P.A. Sorokin a kryzys i ruchliwość/nadpobudliwość Unii Europejskiej	536
6. O kryzysie i innych demonach. Walka o duszę Europy według R. Steinera	538
7. <i>Panem et circenses</i> . J. Ortega y Gasset i „poziom naszych czasów”	540
7.1. W nowym świecie – nowy człowiek – nowy obywatel/nowe masy	540
7.2. Europejska dekadencja	541
8. „Koniec” a’la F. Fukuyama	542

9. Koniec Europy a cywilizacyjny konflikt S.P. Huntingtona	544
10. Kryzysowa recepcja twórczości J. Baudrillarda	545
10.1. Dezorientacja	546
11. Unia Europejska jako kryzysowy panoptikon – zaadoptowane więzienie idealne J. Benthama	546
12. Dezintegracja i upadek w ujęciu N. Daviesa	548
13. Jesteśmy skazani na stagnację. Koniec świata społecznego w Europie według A. Touraine’a	549
14. Unia Europejska między Rzymskim Imperium a Bizancjum i Świętym Cesarstwem Rzymskim Narodu Niemieckiego	550

Część IV

1. <i>They Don't Really Care About Us</i> . Upadek poprzez delegitymizację	551
1.1. Delegitymizacja strukturalna	553
2. Negatywizm oraz spiskowe ujęcie kryzysu i przyszłości integracji europejskiej	555
2.1. Analogie historyczne i nie tylko	557
2.2. Grupy i organizacje spiskowe	558
2.3. Brytyjski strach	560
Podsumowanie	561
Literatura	566

Rozdział XIII. Próba chrześcijańskiego/teologicznego ujęcia kryzysu integracji i Unii Europejskiej

1. Przywracanie utraconej jedności. Dwanaście myśli o grzechu	572
1.1. Raj utracony. Grzech pierworodny a godność człowieka i zdolność do pokonywania kryzysów	572
1.2. Kryzys grzechu pierworodnego potrzebuje ciągłego odkupienia	574
1.3. Biblijne źródła kryzysowych napięć. Między „jest” a „być”	574
1.4. W kryzysowym zawieszeniu pomiędzy „już” i „jeszcze nie”	575
1.5. Unia Europejska a poskramianie niedostatków ludzkiej natury	576
1.6. Doktryna grzechu pierworodnego – o kryzysie raz jeszcze	577
1.7. Łamanie zasad Dekalogu. Grzech powszedni a osobista odpowiedzialność za kryzys (zadłużeniowy) w Unii Europejskiej	578
1.8. „Aktywność ludzka zepsuta przez grzech” – odwołanie do Soboru Watykańskiego II	580
1.9. Grzech społeczny i rzeczywistość kryzysu integracji i Unii Europejskiej	581
1.10. <i>Caritas in Veritate</i> /miłość w prawdzie wyzwoli nas z grzechu/kryzysu	583

1.11. <i>Gloria in excelsis Deo. Et in terra pax hominibus bonae voluntatis/</i> <i>/Glory to God in the highest, and on earth peace to men of good</i> <i>will. Chwała na wysokościach Boga, a na ziemi pokój ludziom</i> <i>dobrej woli</i>	583
1.12. Kryzys a sąd boży i kara za grzechy	585
2. Chrześcijańskie (rzymsko-katolickie) odniesienia do kryzysu Europy i w Europie	586
3. Jan Paweł II i jego zaangażowanie na rzecz Europy bez kryzysów	588
3.1. Europa potrzebuje przebudzenia duchowego i kulturowego	588
3.2. Kryzys Europy jest kryzysem chrześcijaństwa	589
3.3. Kościół ma własną antykryzysową metodę	589
3.4. Dramatyczna niepewność jutra	589
3.5. Nie będzie jedności Europy bez wspólnoty ducha	590
3.6. Europa to nie tylko polityka i ekonomia	590
3.7. Europa, aby odnaleźć swą tożsamość, musi powrócić do chrześcijańskich korzeni	590
3.8. Zagrożenia dla równowagi Europy i w Europie	591
3.9. Europa bez kryzysu to Europa otwarta	591
3.10. Niech zstąpi Duch Twój. I odnowi oblicze ziemi. Tej Ziemi... europejskiej Ziemi... ..	592
4. Papież Benedykt XVI i jego antykryzysowe rozważania	593
4.1. Europejski półmrok	593
4.2. Kryzys przyczyną lub efektem zmęczenia Europejczyków	594
4.3. Kryzys duchowy i moralny	595
4.4. Świat/Europa nie powstały w wyniku jakiejś konieczności, ślepego przeznaczenia	595
4.5. Kryzys gospodarczy a kryzys etyczny	596
4.6. Kryzys a ludzka egzystencja	596
4.7. Świat współczesny lęka się skażenia środowiska, wojny, kryzysu ekonomicznego, ale nie boi się grzechu... ..	597
Podsumowanie: Europa chrześcijańska: rzeczywistość czy legenda?	598
Literatura	602

Rozdział XIV. Metaforyczne ujęcie kryzysu integracji

i Unii Europejskiej	605
1. Uzasadnienia	605
1.1. Europa w metaforach, Europa w obrazach	608
2. Kryzysowe i antykryzysowe metafory	609
2.1. <i>Dead or Alive. „Unia – chory człowiek Europy”</i>	609
2.2. Unia Europejska – metafora kosmosu i jego anonimowości	612

2.3. Kontrapunkt i kakofonia	613
2.4. Chaos przyrody i utopia dendrologiczna	614
2.5. Metafory wodne: oceaniczne, morskie i rzeczne. Unia Europejska sama sobie „sterem, żeglarzem i okrętem”	616
2.6. Kryzysowe bagno	617
2.7. Metafory komunikacyjne i transportowe: przywracanie Europy „na właściwy tor” (<i>back on track</i>)	619
2.8. Metafora roweru	621
2.9. Neofunkcjonalny mechanicyzm. Unia Europejska jako mega-maszyna i antykryzysowe <i>perpetuum mobile</i>	622
2.10. Metafory informatyczne (UE wersja 13.0)	622
2.11. Metafora malarska	623
2.12. „Mądra Unia po szkodziu” czyli przypowieść o cesarzu J.L. Borgesa	624
2.13. Kilka innych metafor: sklep, klej	625
2.14. Unia Europejska i jej metamorfozy/przemiany na przykładzie mitu o Dedalu i Ikarze	626
<i>Ucieczka od przeszłości</i>	626
<i>Poszukiwanie integracyjnego spoiwa</i>	627
<i>Zrywanie z pamięcią</i>	628
2.15. Kryzysowy postęp wymaga konwergencji i ofiar	630
2.16. Metafora biblijna bez komentarza. Unia Europejska między wieżą Babel a Babilonem	630
2.17. <i>Demian</i> H. Hesse. O upadku i odbudowie Europy – mocno, metaforycznie i bez komentarza	631
2.18. Miejsce dla gastrycznej <i>katharsis</i> i dosadnej „metafory świata” S.I. Witkiewicza	632
2.19. Metafora ekstremalna. Kwantowy kosmos <i>matrixowej</i> Unii Europejskiej	633
Zamiast podsumowania: smutne konsekwencje „porwania/braku Europy”	635
Literatura	636

Rozdział XV. Stanowiska, modele prognostyczne i projekcje przyszłości

integracji i Unii Europejskiej	639
1. Podstawy metodologiczne i metodyczne wypracowywania prognoz przyszłości integracji i Unii Europejskiej	639
2. Stanowiska, modele prognostyczne i projekcje przyszłości	640
2.1. Początek końca Unii Europejskiej. Stanowiska, modele i projekcje atomizacyjne oraz dezintegracyjne	641
2.2. Stanowiska, modele i projekcje redukcyjne oparte na zmiennej elastyczności i integracyjnym <i>status quo</i>	644

2.3. Zbiorowa fiksacja na tle „więcej Europy”? Stanowisko, modele i projekcje o charakterze konsolidacyjnym	646
2.4. Inne spojrzenie na teraźniejszość i przyszłość integracji europejskiej	649
3. Debata o kryzysowej przyszłości integracji i Unii Europejskiej. 2010–2013	651
3.1. „Lepsza mała pomoc niż wielkie gadanie”	651
3.2. „Dla chcącego nie ma nic trudnego”	652
3.3. „Nieobecni nigdy nie mają słuszności”	654
3.4. „Małe rzeczy zgodą rosną, duże niezgodą upadają”	655
3.5. „Łatwiej niektórym książkę napisać, niż drugim ją przeczytać”	657
4. Polski wkład w poszukiwanie rozwiązań antykryzysowych	658
Podsumowanie	665
Literatura	668
 Zakończenie	671
Literatura dodatkowa	683
Literatura dodatkowa: odautorska	687
Summary	690